

Dr. sc. Alfio Barbieri

Izvanredni profesor na Fakultetu ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", Pula

USPOREDNA RAČUNOVODSTVENA STRUKTURNA ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA U DJELATNOSTI "HOTELI I RESTORANI" U CILJU EFIKASNIJEG UPRAVLJANJA*

UDK/UDC: 657(075)

JEL klasifikacija/JEL classification: M49, L83

Stručni rad/Professional paper

Primljeno/Received: 2. prosinca 1999./December 2, 1999

Prihvaćeno za tisak/Accepted for publishing: 18. srpnja 2000./July 18, 2000

Sažetak

Djelatnost "Hoteli i restorani" sastoji se od nekoliko poddjelatnosti od kojih je najznačajnija "Hoteli". U radu se utvrđuju strukturni odnosi između pojedinih poddjelatnosti i financijsko stanje i profitabilnost poslovanja na razini djelatnosti i poddjelatnosti. Financijsko je stanje kod većina poddjelatnosti uneravnoteženo, što znači da nije uspostavljena ni dugoročna ni kratkoročna uravnateženost. Profitabilnost pojedinih poddjelatnosti u razmatranom razdoblju je negativna. Sve to upućuje na zaključak da je stanje u djelatnosti "Hoteli i restorani" teško što podrazumijeva hitnu intervenciju na makro i na mikro području. Računovodstvena analiza je temelj na osnovu kojeg je moguće donijeti adekvatne odluke.

Ključne riječi: bilanca, račun dobiti i gubitka, financijsko stanje, profitabilnost poslovanja, tijekom novčane imovine i kapitala

* Osnovne postavke ovog rada prezentirane su na IV. Znanstvenom i stručnom skupu Hrvatski turizam na pragu XXI. stoljeća, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč, 28.-29. listopada 1999.

1. UVOD

U uvjetima globalizacije svjetskog tržišta poseban značaj se pridaje turističkom tržištu, posebno kad se ima u vidu da djelatnost "Hoteli i restorani" zadnjih godina bilježi konstantan pad. Ovo, prije svega, valja pripisati slabostima u promociji hrvatskog turizma na svjetskom odnosno europskom tržištu, niskoj razini kvalitete usluga i neprimjerenj poznatoj i cijenovnoj politici.

Djelatnost "Hoteli i restorani" sastoji se od sljedećih poddjelatnosti: Hoteli, Kampovi druge vrste za kraći boravak, Restorani, Barovi i kantine.

Usporednom računovodstvenom strukturnom analizom financijskih izvještaja navedenih poddjelatnosti utvrđuju se razlike, odnosno specifičnosti, kako u financijskom poslovanju tako i u stupnju profitabilnosti navedene djelatnosti i poddjelatnosti. Spoznaje, do kojih se dolazi računovodstvenom analizom, su kvalitetan temelj za donošenje odgovarajućih usmjeravajućih i regulirajućih odluka. Usmjeravajuće odluke za djelatnost odnosno poddjelatnost mogu donositi kompetentni državni organi (ministarstvo i sl.) dok je na razini pojedinog poslovnog subjekta to vlasnik. Regulirajuće odluke donose se samo na razini poslovnog subjekta i u kompetenciji su posloводства.

Uspjeh u poslovanju djelatnosti "Hoteli i restorani" moguće je očekivati ako, polazeći od sadašnjeg stanja, koordinirano djelujemo na makro i na mikro području.

2. STRUKTURNI ODNOSI U DJELATNOSTI "HOTELI I RESTORANI"

Bilančni strukturni odnosi imaju veliku informativnu vrijednost. Oni iskazuju udio pojedinog elementa u ukupnom iznosu aktive i pasive bilance. Iz priloženih izvještaja proizlazi da se vrijednost bilance u djelatnosti "Hoteli i restorani" povećala od 25,47 mlrd. kn u 1996. na 26,47 mlrd. Kn u 1997. godini što relativno iznosi 3,9%. Također se i ukupan prihod u razmatranom razdoblju povećao od 5,33 mlrd. Kn na 6,28 mlrd. Kn, dok su se rashodi u istom razdoblju povećali od 6,21 mlrd. u 1997. godini na 7,34 mlrd. kn u 1998. godini. Kao rezultat navedenih relacija iskazan je gubitak od 8,8 mil. u 1997. i 1,06 mlrd. u 1998. godini. Na temelju iskazanih podataka utvrđujemo strukturne odnose u ovoj djelatnosti i navodimo ih u sljedećem pregledu.

Tablica 1.

Strukturni bilančni odnosi u djelatnosti "Hoteli i restorani" na dan 31.12.

R.br.	BILANČNE POZICIJE	Godina	Hoteli	Kampovi	Restor.	Barovi	Kantine	Djelatnost
1.	Dugotr. imovina	1996 1997	91,82 91,78	1,39 2,02	2,53 2,75	2,44 2,69	0,82 0,76	100 100
2.	Kratkotr. imovina	1996 1997	71,34 69,24	1,29 1,61	11,83 4,45	13,68 13,75	1,86 10,95	100 100
3.	IMOVINA	1996 1997	90,86 89,38	1,37 1,97	3,37 3,82	3,47 3,87	0,93 0,96	100 100
3.	Kapital	1996 1997	94,32 93,64	1,18 1,87	1,93 1,91	2,05 2,06	0,52 0,52	100 100
4.	Obveze	1996 1997	75,47 76,21	2,17 2,30	9,26 9,71	9,23 9,44	2,56 2,34	100 100
5.	PASIVA	1996 1997	90,87 89,38	1,38 1,97	3,37 3,81	3,47 3,87	0,91 0,97	100 100

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 9

Iz tablice proizlazi da poddjelatnost "Hoteli" u svim bilančnim kategorijama ostvaruje najveći postotak udjela, tako da ona u 1996. godini sudjeluje s 90,86% u vrijednosti ukupne aktive i sa 90,87% u vrijednosti ukupne pasive djelatnosti. U 1997. godini ona sudjeluje s 89,38% u vrijednosti ukupne aktive i pasive djelatnosti. Ostale poddjelatnosti iskazuju samo simbolične vrijednosti od nekoliko postotaka. U nastavku iskazujemo strukturu bilančnih kategorija po pojedinim poddjelatnostima.

Tablica 2.

Bilančna struktura u djelatnosti "Hoteli i restorani" iskazana prema poddjelatnostima na dan 31.12.

R.br.	Bilančne kategorije	Godina	Hoteli	Kampovi	Restorani	Barovi	Kantine
1.	Dugotrajna imovina	1996 1997	92,88 91,75	91,53 91,53	68,18 64,42	64,19 62,15	81,53 70,73
2.	Kratkotrajna imovina	1996 1997	7,12 8,25	8,47 8,67	31,82 65,58	35,81 37,85	18,47 29,27
3.	AKTIVA	1996 1997	100 100	100 100	100 100	100 100	100 100
4.	Kapital	1996 1997	83,38 79,15	68,88 71,52	46,00 37,79	47,59 40,32	44,89 40,60
5.	Dugoročne obveze	1996 1997	5,61 10,56	17,82 13,36	13,74 17,00	6,18 9,04	1,24 16,73
6.	Kratkoročne obveze	1996 1997	11,01 10,29	13,30 15,12	40,26 45,21	46,23 50,64	54,47 42,67
7.	PASIVA	1996 1997	100 100	100 100	100 100	100 100	100 100

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 9

Iz utvrđenih odnosa indikativno je da dugotrajna imovina u poddjelatnosti "Hoteli" i "Kampovi" ima izrazito velik udio u ukupnoj aktivni bilance, i to iznad 90%. Takvo je stanje izraz odnosa potrebnih investicija u dugoročnoj i kratkoročnoj imovini. U ostalim poddjelatnostima odnos se bitno mijenja u korist udjela kratkoročne imovine. Posebno je u navedenim poddjelatnostima zabrinjavajući odnos između pojedinih bilančnih skupina u aktivni i pasivi bilance. Navedene odnose analizirat ćemo u jednom od sljedećih poglavlja.

U nastavku ćemo utvrditi udio pojedinih poddjelatnosti u ostvarenom ukupnom prihodu, ukupnim rashodima i rezultatu poslovanja.

Tablica 3.

Udio pojedinih poddjelatnosti u računu dobiti i gubitka djelatnosti "Hoteli i restorani"

R.br.	Poddjelatnosti	Ukupan prihod		Ukupni rashodi		Dobitak-Gubitak	
		1996	1997	1996	1997	1996	1997
1.	Hoteli	70,38	70,71	72,58	73,42	(85,85)	(89,52)
2.	Kampovi	2,17	2,63	2,09	2,45	(1,60)	(1,40)
3.	Restorani	9,86	10,28	9,42	9,77	(6,79)	(6,72)
4.	Barovi	16,25	14,98	14,54	13,24	(4,23)	(2,91)
5.	Kantine	1,34	1,40	1,37	1,12	(1,53)	(0,59)
6.	UKUPNO	100	100	100	100	(100)	(100)

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 10

Iz utvrđenih strukturnih odnosa proizlazi da poddjelatnost "Hoteli" sudjeluje u ukupnim prihodima sa 70% u obje godine dok u strukturi ukupnih rashoda ona sudjeluje sa 72,58% u 1996. a sa 73,42% u 1997. godini. Navedeni odnosi pokazuju da ova poddjelatnost sudjeluje u ostvarenom gubitku s 85,85% u 1996. i s 89,00% u 1997. godini. Od svih poddjelatnosti jedino je poddjelatnost "Kantine" ostvarila pozitivan rezultat u 1997. godini, što u postotku iznosi svega 0,59%.

Iz utvrđenih strukturalnih odnosa proizlazi da poddjelatnost "Hoteli" ima isključiv utjecaj kako u bilančnim vrijednostima tako i u vrijednostima računa dobiti i gubitka ukupne djelatnosti. Navedeni odnosi determiniraju financijski položaj i profitabilnost djelatnosti i poddjelatnosti.

3. POKAZATELJI FINANCIJSKOG STANJA

S računovodstvenog aspekta, financijsko se stanje u djelatnosti "Hoteli i restorani" i u pojedinim poddjelatnostima utvrđuje posredstvom serija pokazatelja koji izražavaju odnos dviju komplementarnih veličina. Iako svaki pojedini pokazatelj ima svoju informativnu vrijednost, pokazatelji sagledani u cjelini izražavaju cjelovitiju sliku financijskog stanja. U nastavku ćemo utvrditi financijsko stanje djelatnosti i poddjelatnosti.

Tablica 4

Financijsko stanje u strukturi djelatnosti "Hoteli i restorani"

R.br.	Pokazatelji	Godina	Hoteli	Kampovi	Restorani	Barovi	Kantine	Djelatnost
1.	Pokazatelji likvidnosti							
1.1	Pokaz. trenutne lik. = (novac + kratk. vrijed. papiri) / kratk. obveze	1996.	0,35	0,16	0,18	0,14	0,03	0,29
		1997.	0,43	0,17	0,14	0,18	0,04	0,32
1.2	Pokaz. ubrzane likv. = (kratk. imovina - zalihe) / kratkotrajne obveze	1996.	0,56	0,46	0,61	0,50	0,31	0,53
		1997.	0,68	0,43	0,50	0,64	0,65	0,61
1.3	Pokazatelj tekuće likv. = kratkot. imovina / kratkot. obveze	1996.	0,66	0,64	0,80	0,78	0,34	0,66
		1997.	0,83	0,58	0,79	0,96	0,69	0,78
2.	Pokazatelji imobiliziranosti							
2.1	Pok. imob.vl.kap. = (vl. kap. + dug. obveze) / dugotrajna imovina	1996.	0,90	0,75	0,67	0,74	0,55	0,88
		1997.	0,86	0,78	0,59	0,65	0,57	0,85
2.2	Pok. imob. Trajnog kap = (vl.kap + dug. obveze) / dugotr. imovina	1996.	0,96	0,95	0,88	0,84	0,57	0,95
		1997.	0,86	0,78	0,59	0,65	0,57	0,85
3.	Pokazatelji solventnosti							
3.1	Pokaz. ukupne solvent. = uk. aktiva / uk. obveze	1996.	6,12	3,23	1,87	1,92	1,81	5,30
		1997.	4,87	3,53	1,62	2,07	1,68	4,09
3.2	Pok. krajnje solv. = vl. kap. / ukupne obveze	1996.	5,10	3,23	0,86	0,91	0,81	4,26
		1997.	3,86	2,53	0,61	0,83	0,68	3,09
3.3	Pok. solv. obveza = dugot. imovina / ukupne obveze	1996.	5,68	2,96	1,28	1,23	1,48	4,82
		1997.	4,47	3,23	1,04	1,29	1,19	3,65
3.4	Pok. solv. trajnog kap. = dugot. imovina / (vl. kap. + dug. obveze)	1996.	1,04	1,06	1,14	1,19	1,77	1,05
		1997.	1,02	1,08	1,17	1,26	1,23	1,03
4.	Pokazatelji zaduženosti							
4.1	Pok. zaduž. aktive = uk. obveze / uk. aktiva	1996.	0,16	0,31	0,53	0,52	0,55	0,19
		1997.	0,21	0,28	0,62	0,48	0,59	0,24
4.2	Pok. zaduž. vl. kapitala = ukupne obveze / vl. kapital	1996.	0,2	0,45	1,16	1,09	1,23	0,23
		1997.	0,26	0,40	1,64	1,20	1,46	0,32
5.	Pokazatelji autonomije							
5.1	Pok. autonom. aktive = vl. kapital / ukupna aktiva	1996.	0,84	0,69	0,47	0,48	0,45	0,81
		1997.	0,79	0,72	0,38	0,52	0,41	0,76
5.2	Pok. autonom. poddjel. = vl. kapital / ukupne obveze	1996.	5,10	3,23	0,86	0,91	0,81	4,26
		1997.	3,86	2,53	0,61	0,83	0,68	3,09

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 9

Skupina pokazatelja likvidnosti upućuje na činjenicu da su i poddjelatnosti i djelatnost "Hoteli i restorani" na dan 31.12. izrazito nelikvidni. Zabrinjavajuće je da niti jedan pokazatelj iz navedene skupine ne udovoljava minimalnim zahtjevima.

Iz skupine pokazatelja imobiliziranosti proizlazi da je kapital nedostatan za pokrivanje dugotrajne imovine. Uravnoteženost nije uspostavljena niti na razini trajnog kapitala (kapital + dugoročne obveze). Iz gore navedenog proizlazi da nije uspostavljena ni kratkoročna ni dugoročna uravnoteženost, kako na razini djelatnosti tako i na razini poddjelatnosti.

Skupina pokazatelja solventnosti ukazuju na stupanj pokrića obveza kod određenih kategorija aktive. Iz izračunatih pokazatelja proizlazi da su najkvalitetniji pokazatelji solventnosti iskazani u poddjelatnosti "Hoteli".

Pokazatelji zaduženosti ukazuju na prihvatljivu razinu zaduženosti poddjelatnosti "Hoteli" i "Kampovi", dok kod ostalih poddjelatnosti imamo situaciju povećane zaduženosti.

Pokazatelji autonomije nadovezuju se na pokazatelje zaduženosti. Iz navedenih pokazatelja proizlazi da kvalitetna autonomija postoji jedino kod poddjelatnosti "Hoteli" i "Kampovi", dok je u ostalim poddjelatnostima ona nedovoljna.

4. FINANCIJSKA UČINKOVITOST

U ovom će se dijelu utvrditi učinkovitost djelatnosti "Hoteli i restorani" i učinkovitost prema poddjelatnostima. Zbog načina prezentiranja podataka u publikaciji Zavoda za platni promet, analiza će se obaviti na sintetičkoj razini i to na temelju podataka iskazanih u Tablici 10. Iz podataka proizlazi sljedeća globalna ekonomičnost.

Tablica 5

Ekonomičnost poslovanja djelatnosti "Hoteli i restorani" s pripadajućim poddjelatnostima

R. br.	Pozicije	Godina	Hoteli	Kampovi	Restorani	Barovi	Kantine	Djelatnost
1.	Ukupni prihodi	1996	83,20	89,12	89,76	95,86	84,04	85,79
		1997	82,43	91,76	90,03	96,84	107,74	85,59
2.	Ukupni rashodi	1996	100	100	100	100	100	100
		1997	100	100	100	100	100	100
3.	Ekonomičnost poslovanja	1996	0,83	0,89	0,90	0,96	0,84	0,86
		1997	0,82	0,92	0,90	0,97	1,08	0,86

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 10

Iz prikaza proizlazi da je u razmatranom razdoblju samo poddjelatnost "Kantine" u 1997. godini ostvarila ekonomičnost. Ostale poddjelatnosti iskazuju neekonomičnost u poslovanju.

U tablici na osnovu iskazanih podataka utvrđujemo samo profitabilnost vlastitog kapitala, tj. profitabilnost vlastitog kapitala = (dobitak x 100) / vlastiti kapital

Tablica 6

Profitabilnost vlastitog kapitala u djelatnosti "Hoteli i restorani"

R. br.	Poddjelatnosti	Godina	Vlastiti kapital u 000 kn	Dobit-gubitak u 000 kn	Stopa profitabilnosti
1.	Hoteli	1996	19.297.687	(757.975)	(3,93)
		1997	18.730.313	(947.281)	(5,06)
2.	Kampovi	1996	241.697	(14.145)	(5,85)
		1997	373.662	(14.832)	(3,97)
3.	Restorani	1996	395.350	(59.936)	(15,16)
		1997	381.646	(71.528)	(18,74)
4.	Barovi	1996	420.167	(37.385)	(8,90)
		1997	412.895	(30.760)	(7,45)
5.	Kantine	1996	104.364	(13.474)	(12,91)
		1997	103.544	6.284	6,07
6.	Djelatnosti	1996	20.459.265	(882.915)	(4,32)
		1997	20.002.060	(1.058.117)	(5,29)

Izvor: Preračunate vrijednosti iz priložene Tablice 9 i 10

U tabelarnom prikazu iz utvrđenih pokazatelja proizlazi da je u svim godinama i u svim poddjelatnostima ostvarena negativna profitabilnost, osim u 1997. godini u poddjelatnosti "Kantine". Najveća negativnost iskazana je u poddjelatnosti "Restorani" i to u obje godine. Značajno je također da poddjelatnost "Kantine" u 1996. godini iskazuje značajnu negativnu stopu profitabilnosti (-12,91) dok je u slijedećoj godini pozitivna (6,07). Iz toga možemo zaključiti da u čitavoj djelatnosti kriju velike rezerve u mogućnosti racionalnijeg poslovanja. Negativna stopa profitabilnosti iskazana je i na razini djelatnosti (-4,32 - 5,29).

5. ANALIZA BILANČNIH STRUKTURNIH TOKOVA NOVČANE IMOVINE I KAPITALA

Prikazivanje i utvrđivanje bilančnih tokova je od velikog značaja za utvrđivanje i procjenjivanje u budućnosti kako bismo sagledali koje od bilančnih stavaka su pozitivno odnosno negativno korespondirale s tokovima novčane imovine i kapitala. Tabelarnim pregledom utvrđujemo navedene tokove za djelatnost "Hoteli i restorani", te za pojedine poddjelatnosti. Iz pregleda proizlazi da je pozitivan tok novčane imovine na razini djelatnosti, rezultanta zbroja novčanih tokova ostvarenih u svim poddjelatnostima. U pozitivnom toku novčane imovine najveći udio je imala poddjelatnost "Hoteli" s 133 mil. kuna i poddjelatnost "Barovi" s 16 mil. kuna. Ostale poddjelatnosti su u tome simbolično sudjelovale. Na pozitivan tok novčane imovine djelatnosti pozitivno je utjecalo povećanje dugoročnih i

kratkoročnih obveza, dok je na njega negativno utjecalo smanjenje kapitala, te povećanje dugotrajne i kratkotrajne nenovčane imovine.

Na pozitivan tok novčane imovine poddjelatnosti "Hoteli" (133 mil.) u 1997. godini, pozitivno je utjecalo povećanje dugoročnih obveza (1,2 milijardi) a negativno smanjenje kapitala (568 mil.), smanjenje kratkoročnih obveza (113 mil.), te povećanje dugotrajne imovine (216 mil.) i povećanje kratkotrajne nenovčane imovine (171 mil.).

Tablica 7

Strukturni tok novčane imovine u 1997. godini (u mil. kuna)

R. br.	Tokovi	Hoteli		Kampovi		Restorani		Barovi		Kantine		Djelatnost	
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
1.	Novčana imovina	133		6		1		16		1		157	
2.	Kapital i rezerve		568	132			14		7		1		458
3.	Dugoročne obveze	1.201		7		54				40		1.340	
4.	Kratk. obveze i ost.		113	32		111					16	124	
5.	Dugot. imovina		216		156		65			9			498
6.	Kratk. nenov. imovina		171		9		85				31		351
7.	JKUPNO(2+3+4+5+6)	1.201	1.068	171	165	165	164	148	132	49	48	1.464	1.307
8.	Tok novčane im.		133		6		1		16		1		157
9.	SVEUKUP.	1.201	1.201	171	171	165	165	148	148	49	49	1.464	1.464

Izvor: Obradeni podaci iz priložene Tablice 9

Na pozitivan tok novčane imovine poddjelatnosti "Kampovi" (6 mil.) pozitivno je utjecalo povećanje kapitala (132 mil.) povećanje dugoročnih obveza (7 mil.) i povećanje kratkoročnih obveza (32 mil.). Negativno je utjecalo povećanje dugotrajne imovine (156 mil.) i povećanje kratkotrajne nenovčane imovine (9 mil.).

Na pozitivan tok novčane imovine poddjelatnosti "Restorani" ((1 mil.) pozitivno je utjecalo povećanje dugoročnih (54 mil.) i kratkoročnih (111 mil.) obveza a negativno je utjecalo smanjenje kapitala (14 mil.) te povećanje dugotrajne (65 mil.) i kratkotrajne nenovčane (85 mil.) imovine.

Na pozitivan tok novčane imovine poddjelatnosti "Barovi" (16 mil.) pozitivno je utjecalo povećanje dugoročnih (38 mil.) i kratkoročnih (110 mil.) obveza, dok je na njega negativno utjecalo smanjenje kapitala (7 mil.),

te povećanje dugotrajne (70 mil.) i kratkotrajne nenovčane imovine (55 mil.).

Poddjelatnost "Kantine" je također ostvarilo pozitivan tok novčane imovine (1 mil.). Pozitivno se na njega odrazilo povećanje dugoročnih obveza (40 mil.) te smanjenje dugotrajne imovine (9 mil.). Negativno se odrazilo smanjenje kapitala (1 mil.) te smanjenje kratkoročnih obveza (16 mil.) i povećanje kratkotrajne nenovčane imovine.

U 1997. godini na razini djelatnosti "Hoteli i restorani" ostvareno je smanjenje kapitala (458 mil.). Sa smanjenjem kapitala negativno je korespondiralo povećanje dugoročnih (1.340 mil.) i kratkoročnih (124 mil.) obveza, dok je pozitivan utjecaj ostvaren povećanjem toka dugotrajne (498 mil.) i ukupne kratkotrajne (508 mil.) imovine. Takvo je stanje rezultanta ostvarenih negativnih tokova kapitala u svim poddjelatnostima, osim u poddjelatnosti "Kampovi".

Na negativan tok kapitala u poddjelatnosti "Hoteli" (568 mil.) negativno je utjecalo povećanje dugoročnih obveza (1.201 mil.), a pozitivno se odrazilo smanjenje kratkoročnih obveza (113 mil.), te povećanje dugotrajne (216 mil.) kratkotrajne nenovčane (171 mil.) i kratkotrajne novčane imovine (133 mil.).

U poddjelatnosti "Kampovi" na pozitivan tok kapitala (132 mil.) negativno je utjecalo povećanje toka dugoročnih (7 mil.) i kratkoročnih (32 mil.) obveza. Pozitivno na tok je utjecalo povećanje toka dugotrajne (156 mil.), kratkotrajne nenovčane (9 mil.) i novčane (6 mil.) imovine.

U poddjelatnosti "Restorani" na negativan tok kapitala (14 mil.) negativno je utjecalo povećanje toka dugoročnih (54 mil.) i kratkoročnih (111 mil.) obveza, a pozitivno je utjecalo povećanje toka dugotrajne (65 mil.), kratkotrajne nenovčane (85 mil.) i novčane imovine (1 mil.).

U poddjelatnosti "Barovi" na negativan tok kapitala (7 mil.) negativno je utjecao tok dugoročnih (38 mil.) i kratkoročnih (110 mil.) obveza, dok je pozitivno utjecao tok povećanja dugotrajne (70 mil.), kratkotrajne (55 mil.) i novčane imovine (16 mil.).

Na negativan tok (1 mil.) poddjelatnosti "Kantine" negativno je utjecao tok povećanja dugoročnih obveza (40 mil.) i smanjenje dugotrajne imovine (9 mil.). Na njega je pozitivno utjecao smanjenje kratkoročnih obveza (16 mil.), te povećanje kratkoročne nenovčane (31 mil.) i novčane imovine (1 mil.).

Tablica 8

Strukturalni tok kapitala u 1997. godini

R. br.	Tokovi	Hoteli		Kampovi		Restorani		Barovi		Kantine		Djelatnost	
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
1.	Kapital		568	132			14		7		1		458
2.	Dugoročne obveze		1.201		7		54		83		40		1.340
3.	Kratkoročne obveze i ostalo	113			32		111		110	16			124
4.	Dugotrajna imovina	216		156	65	65		70			9		498
5.	Kratk. nenov. imovina	171		9		85		55		31			351
6.	Novčana imovina	133		6		1		16		1			157
7.	UKUPNO (2+3+4+5+6)	633	1.201	171	39	151	165	141	148	48	49	1.006	1.464
8.	Tok kapitala	568			132	14		7		1			458
9.	SVEUKUP.	1.201	1.201	171	171	165	165	148	148	49	49	1.464	1.464

Izvor: Obradeni podaci iz priložene Tablice 9

Tablica 9

Bilanca djelatnosti "Hoteli i restorani" u 000 kn

R. br.	Bilancijske pozicije	Godine	Hoteli	Kampovi	Restorani	Barovi	Kantine	Djelatnost
1.	Potraživanje za upisani a neupl. kapital	1996 1997	2.939 19.468		19 50	476 690		3.434 20.208
2.	Dugotrajna imovina	1996 1997	21.492.832 21.692.688	321.163 477.206	586.091 650.559	566.206 635.786	189.538 180.407	23.155.830 23.636.646
3.	Kratkotrajna imovina	1996 1997	1.577.687 1.825.337	28.501 41.612	239.004 260.719	274.300 329.442	41.339 72.901	2.160.831 2.530.011
4.	Plaćeni trošk. budućeg razd. i nedosp. napl. p.	1996 1997	57.788 87.187	216 1.016	7.817 7.623	3.848 4.532	286 148	69.955 100.506
5.	Gubitak iznad visine kapitala	1996 1997	12.972 39.195	1.017 2.646	26.642 91.068	38.004 53.583	1.324 1.603	79.959 188.095
6.	AKTIVA	1996 1997	23.144.218 23.663.875	350.897 522.480	859.573 1.010.019	882.834 1.024.033	232.487 255.059	25.470.011 26.475.466
7.	Kapital i rezerve	1996 1997	19.297.687 18.730.313	241.697 373.662	395.350 381.646	420.167 412.895	104.364 103.544	20.459.265 20.002.060
8.	Dugoročne obveze	1996 1997	1.297.262 2.497.959	62.544 69.801	118.124 171.709	54.557 92.602	2.872 42.679	1.535.359 2.874.750
9.	Kratkoročne obveze	1996 1997	2.386.753 2.213.213	45.954 77.741	323.317 436.660	400.053 512.623	90.696 73.717	3.246.773 3.313.954
10.	Odgodeno pl. tr. i prihodi buduć. razdoblja	1996 1997	162.516 222.391	702 1.277	22.782 20.004	8.057 5.913	34.557 33.117	228.614 284.702
11.	PASIVA	1996 1997	23.144.218 23.663.876	350.897 522.481	859.573 1.010.019	882.834 1.024.033	232.489 255.057	25.470.011 26.475.466

Tablica 10

Račun dobitka i gubitka djelatnosti. "Hoteli i restorani"

Red. broj	Poddjelatnosti	Ukupan prihod		Ukupni rashodi		Dobit-gubitak	
		1996	1997	1996	1997	1996	1997
1.	Hoteli	3.751.979	4.443.837	4.509.954	5.391.118	(757.975)	(974.281)
2.	Kampovi	115.815	165.061	129.960	179.893	(14.145)	(14.832)
3.	Restorani	525.609	645.947	585.545	717.475	(59.936)	(71.528)
4.	Barovi	866.320	941.561	903.705	972.321	(37.385)	(30.760)
5.	Kantine	70.954	87.512	84.428	81.228	(13.474)	6.284
6.	Djelatnost	5.330.677	6.283.918	6.213.592	7.432.035	882.915	1.058.117

6. OCJENA FINANCIJSKE SPOSOBNOSTI I PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI

Financijska sposobnost predstavlja s jedne strane stupanj uravnoteženog odnosa između pojedinih kategorija financiranja i investiranja, tj., odnosa u kategorijama financiranja i investiranja, a s druge strane ona predstavlja stupanj sposobnosti u ostvarivanju, odnosno, neostvarivanju pozitivnih rezultata kao temeljne pretpostavke razvoja djelatnosti "Hoteli i restorani".

Iz obavljene analize proizlazi da je financijska sposobnost djelatnosti "Hoteli i restorani" nezadovoljavajuća u svim razmatranim segmentima.

Iz segmenta financijskog stanja utvrđena je kratkoročna (likvidnost) i dugoročna (imobiliziranost) neuravnoteženost kod svih poddjelatnosti u razmatranom razdoblju. Takvo je stanje odraz strukturnih deformiranosti i neminovno se odražava i na segment profitabilnosti poslovanja.

Iz segmenta financijske profitabilnosti u razmatranom razdoblju proizlazi neracionalnost u poslovanju djelatnosti i svih poddjelatnosti, osim poddjelatnosti "Kantine" u 1997. godine. Nažalost, nije se moglo detaljnije utvrditi u kojoj mjeri određena aktivnost (karakteristična, nekarakteristična, redovna, izvanredna) u okviru različitih poddjelatnosti utječe na stupanj profitabilnosti, budući da dobiveni podaci nisu bili adekvatno strukturirani.

Ono što bi trebalo poduzeti kod svih poddjelatnosti je postupno povećanje udjela kapitala i ostvarenje pokrivenosti dugotrajne imovine. Nepokrivenost je izrazito naglašena u poddjelatnosti "Kampovi" "Restorani" "Barovi" i "Kantine". Ročnu strukturu obveza također bi trebalo promijeniti u korist dugoročnih obveza. Takva struktura otežava i onako teško likvidno stanje u kojem se nalazi djelatnost "Hoteli i restorani". Kod poddjelatnosti "Restorani" "Barovi" i "Kantine" izražen je i strukturno nepovoljan odnos između dugotrajne i kratkotrajne imovine. Takav odnos ponajviše proizlazi iz nenaplaćenih potraživanja.

Efikasno upravljanje s djelatnošću "Hoteli i restorani" te poddjelatnostima mora se temeljiti na analizi sadašnjeg stanja. Na temelju toga potrebno je i nadalje analizirati stanje po pojedinim gospodarskim subjektima, te na osnovu utvrđenih problema formulirati buduće djelovanje.

7. ZAKLJUČAK

Hrvatska djelatnost "Hoteli i restorani" i pojedine poddjelatnosti proživljavaju teško razdoblje. Zbog ratnih je zbivanja došlo do drastičnog pada broja turista. Takvo se stanje neminovno odrazilo, a odražava se i danas na financijsko stanje i profitabilnost djelatnosti "Hoteli i restorani". U ovom se radu utvrđuju kratkoročna i dugoročna financijska neuravnoteženost djelatnosti i pojedinih poddjelatnosti. Potrebno je što prije riješiti se svih neracionalnosti u poslovanju te tako ući u razdoblje profitabilnijeg poslovanja. Samo na osnovu računovodstvene analize moguće

je koncipirati solidniju osnovu za formiranje upravljačke politike djelatnosti "Hoteli i restorani".

LITERATURA

- Astolfi - Negri: Ragioneria ed economia aziendale 3; Casa editrice Tramontana, 1992., Milano.
- Barbieri Alfio: The financial efficiency of the economy of Croatia between 1993-1996; Papers ISDEE Trieste , Novembre 1997.
- Barbieri Alfio: Računovodstvena analiza financijske sposobnosti poduzeća; Slobodno poduzetništvo, br. 8, Zagreb, travanj 1997.
- Mei, O.G.: Analisi di bilancio e sistemi di rapporti; Libreria Goliardica; Trieste,1990.
- Zavod za platni promet - Središnji ured Zagreb: Informacija Zagreb, srpanj 1998.

Alfio Barbieri, Ph.D.

Associate Professor

Faculty of Economics and Tourism "Dr. Mijo Markovic" Pula

COMPARATIVE STRUCTURAL ACCOUNTING ANALYSIS OF FINANCIAL REPORTS IN THE HOTEL AND RESTAURANT INDUSTRY AS A BASIS FOR MORE EFFICIENT MANAGEMENT

Summary

Hotel and Restaurant industry consists of several sectors, out of which Hotel industry is the most significant one. Structural relationships among some sectors have been stressed in this paper, as well as financial position and business profitability in the industry and its sectors.

Financial position is unbalanced in a large number of sectors, meaning that neither long-term nor short-term balance has been established. Profitability of some sectors showed negative balance in the researched period. All stated facts bring us to conclusion that the situation in the Hotel and Restaurant industry is difficult, and demands prompt intervention both in macro and micro aspect. Accounting analysis will form the basis for making further adequate decisions.

Key words: balance of accounts, profit and loss account, financial position, business profitability, flow of financial assets and capital.

JEL classification: M49, L83